

[illegible]

ՈՒՄՈՒՆԻՏԵՐԻՆԻՅԵ, ՔԷՄԻՍԻՅԵ, ԳԷՄԻՅԵ

ՎԷ ՄԷՎԱՏԸ ՆԵՓԻԱՅԸ ՍԵՅԻՐԷՅԷ ՄԻՐԹ-ԵԵԼԻԳ ՂԵԶԷՐ-Ա

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԷՃՆԷՊԻՅԷ

Մուհամեդէսի սակապ օրան պիր
ալիմին գապլինճէ, իւք ճիւմհուրէյէթ,
հէման քեսաֆֆէի Ֆրանսըղլարըն թա
սապլուրաթընտա տէհէյէթ ֆէրմապիր
նիղամարը հիւքիւմէթ վէ նիհայէթ
տիգթամթօրլուղա միւնէթն պիր թարը
հիւքիւմէթ օյմուշ տուր : վէ պու իւք
ճիւմհուրէյէթտէ օյան վուզուսաթ հէր
քէսիկ խաթըրընտան չըգամարը օտու
ղու իլին իտի, քի, իքիհնճի տէֆա վու
գու պուրան ճիւմհուրէյէթ օլ գասար
մէվանի կէօրմիւշ վէ պու տա 1848տ
յունիս կիւնէլէրնէթ թաթիլէլըն գայտ
օլմուշ տուր : իյթն պու սէպէպ իլն
տիր քի ճիւմհուրէյէթ նամը, իքի տէ
ֆա տըր Ֆրանսըղլարը շիւպհէլէն գա

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՐ ՀԻՒԹՆԵՎԻՅԵ

— Բազար իրթէսի արեւմբը, Ֆէ-
վայիտի Օսմանիյէ գումբանեաւը դար-
տանլարընտան իոմայլէ նամ գաւառան,
պիր սոգալըն քէօչէսինտէ կիղէնմէք.
տէ օլան պիր շախտ թարաֆընտան
պուշագ իլէ սաղ օմուգոււնտան վու-
րուտուգտա, տէր հալ խանէսինէ
նագլ իլէ լաղըն կէլէն թէրպախինէ
պաղըրլըլ, վէ գաւառանը մէրգումուն
եւերաւոր սողընճա իսէտէ, գուրթոււ-
մաւորտան իւվաւ պուրուտուղու, վէ
գումբանեայի մէղքիր նաղըր վու-
գույի հալը խապէր տարըգտա, մէր.
գումուն մուալէճաթընա տիգգաթըլ

— Փարիստէ ֆայլմօն արտագաւը
եաբան պէ՛տլաք պիր գումբանեա
մրանսա ի՛նչ մուհարէպէ իտէն մէմա
լիք էհալիսինտէն օլան Ալամանլա
րըն, գումբանեայի մէգբիւր տէպմ
կեհալարնտա գուլանըմալաճազլա
րընա տալիր պիր իլան իթմիշ տիր :
— Մուգատտէմ Նանսի բիսգս
պոսու վէ Լօրէնին ընձիս ըուհանիսի

— Սթանպօլտա ինչա օլունան
էօքսիւզխանէնին իրատաթընըն ար-

Թըրքմանը իշխն, Պապը Սէրասքէրի
իւն Մալիէ նաղարէթինտէ քեային
մաղաղապարն իսթիճարը իւն հասը
օլան աղճէ խալիսթիսանէի մէղքիւ
րէ թախսիսինէ հիւքիւմէթի սէնիյէ
ճանիսինտէն մուգարէր իտուկի լա
թիւրքիտէ օգուճմուշ տուր :

— Յրանսա լսէթիւրի Մ. Սրախի
նաբօրի շէհրինէ միւթէրահի օլտու
ղու Բօմաւան եղարըյօր :

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏՈՒՄԼԵՐ

Յիօրանսա 22 մարտ .

Մէպուսանը միլլէթ մէճիսի, Բա
բայա իթա գըլլնաճագ օլան թէճմի
նաթ գանուճուճա 106 րէյէ գարը
183 արա իւն գապուլ իլլէմիշ տիր :

Տէվլէթի տիլէ սէֆիւրի սաւաթէթ
լու Յօթիսիսիս պէյ հաղրէթիւրինին,
Շարգ գաթօլիքիւրէ տայիր օլան պա
զը միւնաղաւանըն հալլ ու լիսթիսիսի
իշին Բօմայա կիսէճէյի սէօյլէնիօր :

Փարիս 21 մարտ .

Փարիսին հալլ, սուրէթի թէհտիտ
քէսպ իթմէ իւղրէ տիր : Գօմիթէի
իսթիլիսիյէ, միւսաւաթիւր տղիսի
իթաթը թաւաթիւրուճուտա պուլուճան
հիւքիւմէթի մէշուա իւն մուխապէ
րաթա կիւրիւյօր :

Ասրլար թարաֆընտան ուսուլու
միւթթէֆիգա վէճիլէ պիր ճիւմհու
րիլէթ իլան օլունմուշ, լաքին զայէթ
միւթթիսի սուրէթտէ պիր իսան իս
թիմալ օլունմուղու րէսմի զաղէթա
տա եղարըյօր :

Յէննի հարպճա էհէմիլլէթի պու
լունան քեաթիքիյի մահալաթտա ինչա
օլունան մէթէրիսէր, հէնուզ պազը
տուրմագտա իսէ տէ, չէհրին ճիւն
թի էրպասը հիւքիւմէթ օրտուսու
նահիթը զապլընտա պուլունույօր :
Փարիստէ պազ թաղըմը զալիսի մա
ղաղալարընը եղմայա վէրմէք արգու
սունտա տիր :

Շէհրիլիւրտէն պիր գաշ քիշիլէր,
պիր իլանմալէ նէշր իսէրէք, ասաքի
րի միւթաճիւրդէի միլլէնին գօման
տանը էհալի թարաֆընտան ինթիսապ
օլտուգտա, հիւքիւմէթի մէշուա ի
լէ միւթթէֆիգ օլաճագլարընը պէյան
իլլէմիշ տիր :

Պաղը զապլիլէ գօմիսէրէրի ա
սըլարտան ալղ ու կիրիթի օլունմուշ
օլտուղու կիւլի, ճէնէրալ Շանգիէ տա
լի պէտ մուսմէլէ իտիլմիշ տիր : Հիւ
քիւմէթ սանաղըլարը իլէ խալարթ
խանէ սանաղըլարը տալի սարլար թա
րաֆընտան զապլթ օլունմուշ տուր :

Բրուսիլար, Սէն Տընի գալէա
սընա տողրու թէրաքիւմ իլէ, թէք
րարէն զապլթէ հաղըրըգ կէօրիւյօր :
Տիւէրի էճնէպլլէ սէֆիւրէրի տալի,
հիւքիւմէթի մէշուա աղալարը կիւլի
վէրսալա կիլմիլլէր տիր : Ասրլարըն
ալալարը գօմանտանլարընա իթաթ
իթմէք իսթմէթիօր :

Պէրլին 21 մարտ .

Մ. Պէլլարտ, Եէվմի վէլատէթինին
տէհրի սէնէվիսի օլտուղու միւնասէ
պէթի իլէ, հաշմէթու իմէրաթիօր
կիլիսուճ թէպլիք գըմնուտա, հաշ
մէթու Սաթիւրա իմէրաթիօրուն
խաթթը տէսթի իլէ մուհարրէր պիր
գըթա նամէյի համիլ օլտուղու հալտէ
պուլարայա վաւըլ օլունշ տուր :

Հաշմէթու իմէրաթիօր կիլիսուճ,
Ալէմանեանըն մէճիսի քէպլիլինի քիւ
չաւորնտա պիր նութգ իրատ իլէ, Ա
լէմանեա հուսուտունուճ, տիւշմէնին
հարաքեաթը թէճալուգըքարանէսին
տէն մուհաֆաղաւանը վէ հայիգ օլ
տուղու իսթիլլէթի քեաթիլէնին
իպգաւընը թէճմին սուրէթտէ պիր

Ֆիւթուհաթա մաղհար օլունտուղուն
տան տօրայր ճէնապը Հագգա թէճէք
քիւր իլլէմիշ տիր :

Էֆքեարը ամմէյէ մուվաթըդ սու
րէթտէ թէրթիլ օլունմուշ օլան նի
ղամսամէի ճէտիտ, վէ օրտու սայէ
սինտէ, հիւքիւմէթ ճանիսինտէն գուլ
վէր գահիլէյէ թէճէպլիս օլունմա
տըդտան պաշղա, Էրինէ օլ սայէտէ,
քեաթիքի մէմալիքին վէ գուլվէթի
վէ եւթօտ զայիթ միլլէթիւրին իսթիլ
լալիլթի թէճմին օլաճագ տիր :

Միւճէտտէտէն թէշթիլ գըլլնան
Ալէմանեա հիւքիւմէթի լօնարա գօն
ֆէրանսընըն նէթիճէի գարարընը պիլ
գապուլ, Էրուսանըն տալիլի հայինի
թէճմին իլլէմիշ տիր : Ալէմանեանըն
մէճիսի քէպլիլին, վէ միւթթէֆիգ
հիւքիւմէթիւրին, մաթիսիթիւր հար
պիլտէ օլտուղու կիւլի, թաղմիսաթը
հարպլիլտէ տալի հիւսէտար օլաճա
ղընտան մուհաթէպլիլթի թէճիլլէսի
նէ, վէ Յրանսաւան Ալէմանեայա իւ
հագ օլան էյալէթիւրին իսլահ վէ
թանգիլինէ, վէ մուհարէպէտէ մէճ
րուհ օլան վէ եւթօտ գօճալարը Էօ
լիւպ տուլ գալան գարըլարա մուա
վէնէթ իլլէմիշ, վէ Ալէմանեա հիւ
քիւմէթի ճէտիտէսինն Էֆքեարը
սուրէքեաթանէսին թէճմին սուրէթ
տէ վաղը գալանին իլլէմիշ մէմուր
օլաճագ տիր :

Սէն—Բէթէրապուրի 21 մարտ
Պուրատա գօլէրա իլլէթի սէր կէօս
թէրմէյէ պաշալարը տիր :

Յիօրանսա 21 մարտ .

Իթալիա Գրալը հաշմէթու Վիւր
թօր էմանուէլին թէրքի սալմանաթ
իտէճէյի թէվաթուր պուլույօր :

Փարիս 23 մարտ .

Ասայիլ իլէ իթիթիաթ արղուսուն
տա օլան ատաթար փարիս Պուլլար
լարը իւղըրինտէ պէօլի քիւմայիլ իթ
միլլէր տիր :

Ասրլար, Յրանսա պանդաւանտան
պէշ միլիսն ֆրանգ ճէպլին թալէպ
իլլէտիլլէրի կիւլի, Բօշիտ պանդա
սընտան տալի օլ մըգտար աղճէ իս
թէմիշ օլտուղարընտան, ուսաթը
մէրգումէյէ պիր պուշուգ միլլին ֆը
րանգ իթա գըլլնալը տիր :

Վիլնա 22 մարտ .

Փարիս բօսթաթ պուրայա վաւըլ
օլաթաղընտան, Փարիս իլէ օլան մու
խապէրաթ թարգլէրինին թէքրարէն
քէպլիլլէ օլտուղու դանն օլունույօր :
Հաշմէթու Սաթիւրա իմէրաթիօ
րուն նամէսինի համիլ օլան ճէնէրալ
Պէլլարտըն մէմուրիլլէթիտէ քէմայի
մուվաթիքիլլէթ պուլտուղու Պէրլին
տէն եղարըյօր :

Հաշմէթու իմէրաթիօր կիլիսուճ
հաղրէթիւրի, հաշմէթու Սաթիւրա
իմէրաթիօրուն հաղրէթիւրի թարա
ֆընտան իրաւ գըլլնան Մարի թէրէդ
նամիշանը զիլանըն կրտս գօրաօնու
նու գապուլ պուլուրմուշ տուր Մ. տը
Պիլլարտա իրաւմէն Վիլնաւտա պիր
ղիյաթիլլէ քէպլիտէ օլունշ տուր :

Հաշմէթու Սաթիւրա իմէրաթիօ
րուն թարաֆընտան, ճէնէրալ Մօլթ
քէյէ վէ Բրուսիա իլէ թաղսօնեա վէ
լի ահալարընա վէ րէնա ֆրէտէրիք
Շարլըյա վէ ճէնէրալ Մանիթայիլ իլէ
ճէնէրալ Կօպէն վէ ճէնէրալ Վիլլարէր
Գրուա տը ֆէր նիշանը իթա պուլ
րուլմուշ տուր :

Յրանսալ էսիրիլի հէնուղ Ալէման
եաւա թէվիլլէ օլունմագ իւղրէ տիր
լէր :

Վիլնա 23 մարտ .

Սըրպ զաղէթալարը, Սթրալթի
րօլիլ ֆրգաւանըն տէսայիսին թաղպիհ
իլլէտիլլէրի իլէ պէրապէր, հէր քէսին
ֆրգալի մէղքիւրտէն էմիլլէթինի սէլպ
իլլէտիլլէրի պէյան իտէյօրար :

Վիլնա 22 մարտ .

Շէհրիլիւրին երպապը իսթիլլալ
ղալէպէ իթմիլէ հաղըրըգ կէօրալիւ
հիւքիւմէթի հաղըրէ աղալարը թարա
ֆընտան իլան օլունույօր :

Ասայիլի հայէ խալլէ կէլմէմիշ տիր :
Էրպապը իսթիլլալըն Էֆքեարընա
գարըն օլան շէհրիլիւրին, իպրաղ իլ
լէտիլի նիւմայիլլէր կիւն կիւնէ արթա
յօր :

Յրանսանըն էյալէթիւրի, մէպու
սանը միլլէթ մէճիսինի հիւքիւմէթի
մէշուա կիւլի նաղար իտէյօրար :

43 պին աւքէր, տարըր թարա
ֆընտան թէվիլլէ օլունմուշ օլան ճէ
նէրալ Շանգիլին Էմիլ իսթիլլալընա
րէյ պէյան իտէյօրար :

Պիւքէշ 22 մարտ .

Պիւքէշտէ գաղընգըգ զուհուր
իթմիշ օլուպ, Էհալի, Ալմանայր ա
լէյհինէ գըլամ իլլէմիշ վէ հէյէթի
միւտիւրան տալի իսթիլլալ վէրմիշ
տիր :

Փարիս 21 մարտ

(Պիւքիսէթ թարգլի իլէ) .

Փարիսին էն թէճիսիլլէ օլան դա
ղէթալարըն օլունուղ նէֆէր միւթիլլէ
րի, տիւնքի կիւն թօլարըն, աթի
իւ պէյան գարարը վէրմիլլէր տիր :
Շէօլլէք, «Միւթթիսիլլէրի մէճիսէ
տալիլլէ իլլէմիշ, արայը ումուլլէ
իլէ նասպ օլան հիւքիւմէթի մէշու
այա անճագ պիտ պիր հուղուղու
միլլէթ օլունուղունան, Փարիս զաղէ
թալարըն իսլա սահալլէրի, մարտ
22 թարիլլէ իլան օլունան ինթիսապ
տալիլլէրի քէնէնէ լէմ եէքիւն վէ
հիլ Էրէրէն թուլմուշ տուրար » :

Մէղքիւր զաղէթալարըն միւթիլլէ
լէրի, իլ պու թէճէպլիստէն ինթի
նապ օլունմաթըն միւնթալիլլէրէ
նասիլլէթ իթմէքտէ տիլլէր :

Փարիստէ հալլ սիւ քիւնէթ պու
լունտուղու կէօրիւնիլլէր : Էհալիլին
Էֆքեարը իսթիլլալ գօմիլլէթիսին էֆ
քեարընա պիւս պիւթիւն մուղալի
տիր : Փարիսին պաղը մահալաթընտա
ասաքիլի միւթաճիւրդէի միլլէյէ,
քէնտի մահալլէրինի մուհաֆաղա
լիլին թէտապիլի մուհասիլլէ իթիլ
խաղ իտէյօրար :

Պօրա մէյոտանընտ թօլանան շէ
հրիլլէր, Էմիլլէրինտէ «սուլէ արղուսուն
օլան իթմիլլէրէ ճէմիլլէր » լուղէթիւրի
եղարընը օլան պիր պալարաթ պուլու
նարաթ, վանտօմ մէյոտանընա կիւլի
պէօլի քէ պիր նիւմայիլ իպրաղ իլլէ
միլլէր տիր : Ասայիլին իտէսինն ար
ղուքէշ օլան ատաթար փարիս շէհրի
նին հէր թարաֆըն կէղիլլէր : Փա
րիսին միլլէթիւր իլէ օլան մուխապէ
րաթը թէճիլլալիլլէրին հէնուղ իպղ ա
օլմաթը օլուպ, անճագ վէրսալարտան
վիլլալէթիլլէր իլէ մուխապէրէ օլունու
յօր :

Ճէնէրալ Շանգիլի հէնուղ սարլարըն
Եէտիլլէրէ Էսիր պուլունույօր : Մէն էյա
լէթիլլէր վէթիլլէրի իլէ Փարիսին շէհրի
էմիլին, Փարիս շէհրիլին ինթիսապ
թընա տայիլ պիր լայիլանըն թալ տի
մի իլլալմի հագըրնտա, միլլէթ մէճ
լիս թարաֆընտան գարար վէրմիշ
օլտուղունու պէյան իտէյօրար :

Հիւքիւմէթի հաղըրէ, պաղը Է
յալէթիւրէ վալի նասպ իլլէմիշ տիր :
Մ. տը փէրաթիւր, Շօթ Կաթն Էյա
լէթիլլէ վալի նասպ օլունշ տուր :
Յրանսա պանդաւանըն քեաթիլլէ
նագտ աղճէլլէրի, Վէրսալալ նագլ օ
լունմուշ, վէ պանդա պիլլէթիւրի տա
լի մէպուսանը միլլէթ մէճիսին Էմիլ
լէ Էրաթ օլունմուշ տուր :

Վէրսալ 20 մարտ .

Հիւքիւմէթի հաղըրէ ճանիլլէր
տէն էյալէթիւր վալիլլէրին քէշիտէ

օլունան պիր թէճիլլալմալէ մէպլինէ
նաղարէն, իսթիլլալ գօմիլլէթիսին
թէճէպլիլլէթ ումուճ էհալի թարա
ֆընտան թաղալիլլէ օլունտուղու, վէ
փարիսին շէհրի Էմիլլէրինին թէճէպ
պիւսաթը մէղքիւրէյէ րօթիլլէթիլլէ
ինթիլլալարը ինքա իթմէք իսթիլ
մէտիլլէրի, վէ միլլէթ մէճիլլէրինտէ
պուլունան քեաթիլլէր ֆրգալարըն,
զուհուրա կէլլէն նիւմաթըլլարը վէ
օնա սէպէպ օլան ատաթարը պիլ իթ
թիլլալ թաղ պիհ իլլէտիլլէրի աղա
ղընալ տիր :

Միլլէթ մէճիսի, Սէն էյալէթի
նին թալթը մուհաթէրէյէ վաղ օլուն
մաթա զարար վէրմիշ օլունուղ կի
պի, Մ. Կաղստուն թէքիլլէր իւղէ
րինէ, սեպտեմբերտէ միւնհալլ օլուն
օլան մէճալիսի ումուլլէրինին թէք
րարէն իպղալարըն էլլէթիլլէթտէն օլ
տուղունա գարար վէրմիշ տիր :

Վէրսալ 22 մարտ .

(Բէսիլ) — Ասայիլի հալ քեաթի
լէն իտէթ իթմիշ տիր : Վէրսալըն էթ
րաֆընտա թէքրարէն թէրթիլ օլուն
մուշ օլան օրտու տարըրա գարըն կիւն
սէն կիւնէ Էֆքեարը գալիլլէ իպրաղ
իտէյօր :

Իպղիլլէրի հալտէ տարըրը թէք
տիպ իշին հէր թարաֆտան ասաքիլի
սէյեարէ թաղալարըն սէվգ օլուն
մար հիւքիւմէթ թէքիլլէ օլունու
յօր :

Իլլէրինտէ մարէշալ Գանթօպը
տալիլ պուլունտուղու հալտէ, քեաթի
ֆէի իսթիլլալի տաքիլլէ, տարըր ա
լէյհինտէ գըլամ իլլէթիլլէ հաղըր օլ
տու գարընը հիւքիւմէթի պիլլալիլլէր
լար :

Փարիս 20 մարտ .

Մ. թիլլէր, միլլէթ մէճիլլէրինտէ տէր
քի հիւքիւմէթ փարիստէ գալիլլալ աշ
մալար, հալթա Փարիս իւղըրինէ
հարէթթ իլլէմէք Էֆքեարընտա տէ
յիլ տիր վէ Փարիս էհալիսի, պիլլիմ
գուճաղըրըգ կէլլէք օլունու, պիլ
տալիլ տէր հալ մուլլէթիլլէ իտէճէյի
տէվիշ տիր : Մէպուսանը միլլէթ մէճ
լիս շու տիլլէրի գարարը գա
պուլ իլլէմիշ տիր, շէօլլէք, « միլ
լէթ մէճիլլէր, զալլէն ինթիլլալ օ
լունմուշ օլան մէճիլլէրին Էսալարը
իւղըրէ, էյալէթիլլէր իլէ Փարիսին ի
տարէի պէլլէտիլլէրին տէր հալ Էն
նիտէն թէճիլլէր զըմնուտա, հիլլէթի
վիւքէյա իլլէ մուլլէթիլլէրէ գարար
վէրմիշ տիր : »

Լօնտա 21 մարտ .

Ասրլար, աթիլտէ պէյան օլունան
շարթըր իլէ իթաթ իթմէք իսթիլ
տիլլէրի սէօյլէնիլլէր, շէօլլէք, Փա
րիսին տայիլլէր պէլլէտիլլէրին Էհալի
տէն ինթիլլալ օլունմաթը վէ ասաքի
րի միւթաճիւրդէի միլլէրինին իսլահ վէ
թանգիլմի վէ ասաքիլիլլէ մէրգումէրին
գօմանտանլարը քէնտիլլէր թարաֆըն
տան ինթիլլալ վէ աղըր, վէ զապլիլլէ
միւտիլլէթիլլէր լաղըր իլլէ, միւտիլլէ
թի մէղքիւրէյէ պիտ օլան մէսալիլլէ
տայիլլէր պէլլէտիլլէրին րուլլէթի վէ
Փարիս օրտուսունտան լաղըր :

Տիւնքի կիւն միլլէթ մէճիլլէրի, հիւ
լէթի վիւքէրանըն րուլլէր միւթաթէգա
թը իւղըրինէ, ինքաթը լաղըր օլաճագ
օլան թէտալիլլէր թէճէպլիլլէր իլլէմէք
խուսուսունտա հիւքիւմէթի ինթիլլէ
յէ մուլլէրին իլլէն 13 աղտան միւ
լէքէպ պիր գօմիլլէրուն թէքիլլէ
նէ գարար վէրմիշ տիր : Մ. թիլլէր,
աղտը իթիլլէթալ իլլէմէք իւղըրէ,
թէտալիլլէր միւսալլէթիլլէրանէյէ
թէճէպլիլլէր իլլէն Մ. Կիլ Պիլլարտը
քիլ իթմիշ տիր : Մ. թիլլէր, Փարիսին
տէվալիլլէր պէլլէտիլլէրին մախուս օլ

մադ իւրընդմիջ զանազան թանգիւմի
իւրին 48 ստաթ միւտտէթ թալէպ իւ-
լէօր : Փարսիսին քեաֆիէի մէմուրինի
միլլէթ մէճիւսինէ քէնտի մուալլէնէթ-
լէրինի տիրիւ իթմէյօրլար :

Փարսիս 22 մարտ .

Տիւնքի կիւն իսայի ասաքիւրի
միւսթաֆիլդէի միլլէթ , կիճէ մահա-
լաթը մուսթէլիֆէտէ թօրլարնայ ,
մէնսուպ օլտուդլարը մահէլէլէրինի
մուհաֆազա իւրին թէտապիւրի միւսթա-
սիւրէյէ թէճէպպիւս իյէմիլլէր տիր :
Սիւնքը զապէթազնէն զանազան նա-
զարէն , առաքիւրի մէրդուլմէնին հէր
պիւր թապուրու քէնտի մէնսուպ օլ-
տուդու մահալլէյի հիմայէ իտէճէթ
տիր : Լիւլէրին հէր թապուր պու հա-
րէքէթէ թէճէպպիւս իտէր իսէ , տէր
հալ իթմիլլարն էօնիւ պարնաւադ
վէ իճիթիմալ տիր դառն տաշի տէօ-
քիւլմէյէճէթ տիր :

Վէրսայ 22 մարտ .

Պու կիւնքի թարիկլէ էյալէթլէր
վալիլէրինէ չու մէլալէ պիւր միւզէթ-
քէրի ումուլիլէ իրսալ գըրլմիլլէ տըր :
Պրանսանլն հէր թարաֆընտան կէլէն
խապէրլէր միւթմէյին սուրէթտէ
տիր , էրպպալ իթմիլլալ հիչ պիւր թա-
րաֆտա իսթտէ տէյի տիր : Վէր-
սայլա մուգիմ օլտն միլլէթ մէճիւսին ,
45 պին նէֆէր էմիլլէթիլի առքէրլէր
իլէ իհաթա օլտնմուլ տուր : Լիլ վէ
Լիօն վէ Մարտիկաւա հալը սիւքիւնէթ
օլտուդու կիպի , Շիմայա տաիթի ա-
սայիլ քեամիլլէն իտէն իթմիլլ տիր :

Փարսիս 22 մարտ .

(Պրիւսալէ թարիկլի իլէ)

Պու կիճէ , իթմիլլալ գօմիթէսի
նին էմիր թահմինտա օլարադ ասա-
քիւրի քէսիւրէտէն միւրէքքէպ օլտն
պիւր թապուր , տիւնտէն պէրու օն
պիւրիսին թապուր թարաֆընտան մու-
հաֆազա օլտնան Ալինի «արօնտիլը
մանր» եանի պէլէտիլէ տայիլէսինի
զապէթ նիլլէթի իլէ Պօրսա մէյտանլնա
վապը օլտնէ տուր : Պատէլ մուխա-
պէրաթ , իթմիլլալ գօմիթէսիսին թա-
պուրու , օրատա պուրուան հիւքիւ-
մէթին օն պիւրինի թապուրու իւզէ-
րինէ հիւքիւմ իլլէմէթ իլին ֆէրտասը
սապահասը եինէ ալտէթ իթմէթ իւլ-
րէ մահէլլի մէզպուրտան չէքիլիպ կիթ-
միլլ տիր :

Ֆէրտասը սապահը մուսայէն վա-
զըթտա , իթմիլլալ գօմիթէսիսին թա-
պուրու , տիկէր թապուր իւզէրինէ
ալթէլ իլլէտիլլէտէ , միւզապէլէի պիւր
միլլ իճրա օլտնմուլ իտէտէ , միւ-
նազաա քէսպի չիտտէթ իթմէթ վէ
իթմիլլալ գօմիթէսիսին թապուրու
թէքարալէն կէրի չէքիլլէյէ մէճպուր
օլտնէ տուր :

Փարսիս 22 մարտ Խալաւմ .

Խօյլէնտէ Ալինի միւթէսարըթլըրն
2 ճի թապուրու սիւհա տալլանմիլլ
վէ սայիլ թապուրլարըն տալի պուսա
իթմիլլալ իտէճէ յի սէօյլէյիօր :

Պու կիւն ճիւմզուրլիլէթի մէյրուա
լէյիլնտէ հհալի թարաֆընտան պէօ-
յիւք պիւր նիւմայիլ վուդու պուլաճադ
տար : Նիւքամը սէվէն պիւր ճիւմիլլէ տ-
առմար տալի , ճէմիլլէթի մէզքիւրէյէ
տալիլ օլտնայ տալլէթ օլտնայօրլար :

Փարսիսին օն ալթը մէպուստը թա-
րաֆընտան իմզա օլտնտուդու հալտէ ,
պիւր իւան նէյր իլէ իթմիլլալ գօմի-
թէսիսին էմիր իլլէտիլլ ինթիլսապաթ
ալթէյիլնէ բրթմէթ օլտնմուլ տուր :

Փարսիս 22 մարտ Խալաւմ .

(Պրիւսալէ թարիկլի իլէ)

Սիւրալ Սէնէ վանտու մէյտանլն
տա , սուլէ օլտնմար հազգընտա
վուդու պուլան պիւր նիւմայիլ արա-
սընտա իւզէրինէ թիւֆէնէ պօշա-
թըրլը տըր :

Սիւլաւմն սաաթ տէօրալնտէ
հէր եէրտէ հալը մուխաթարա օլտու-
դուու իմա իլին թրանթէթա չալըն-
միլլ տըր :

Ճէնէրալ ֆէրիքս Բաֆալէլն էրա-
զիլի էհալի թարաֆընտան դաթլ օ-
լտնտուդու սէօյլէյիօր : Տահա բէթ
չօդ քիւմէնէլէրին դաթլ օլտնտուդու
հիսապ օլտնտուդու :

Փարսիս մէպուստը եէնիտէն եէ-
նի իլաննամէլէր նէյր իտէյօրլար :
Հալը հազըր աղըրլալօր :

Պիւր զաթ թարաֆընտան թարաֆը-
միլլալ վարիտ օլտն պիւր վարադա տըր :

... Խօրագիր .

Մոնս . Բիւլիմին անձին արժանա-
պատուութիւնը եւ բարձր պաշտօնը
ցարդ կ'արգելոյր զմիլլ անոր Նոյեմ-
բեր 2 . թուականով հրատարակած ա-
ռաքելական վճռոյն վրայ խօսելու .
սակայն աղգին մէջ պատճառած իւր-
աւոյթութիւնները եւ անհանգստու-
թիւնները այնչափ սաստկացան , որ
լուրը ալ անկարելի ըլլալով , գրէթէ
յակամայ կամ կատարելիք նոյն վը-
ճիւրը (1) քննութեան առնուլ :

Ս . Յիւրալի շատ զարմացեր ենք
Մոնս . Բիւլիմին այս իւր առաքելա-
կան վճռոյն մէջ (իրեն 6 . 10 . 12 .)
բաժնետուն՝ թէ չորսեպիսկոպոսունք
եւ վարդապետը Ս . քահանայապե-
տին զխաւորութեան վրայ վատիկան-
եան ժողովոյն տուած վճիւր մերժե-
ր են եւ թէ անոր յընդհանուրս սիւսեալ
եկեղեցւոյ բարեկարգութեան վրայ կը
ուսմարութեան վրայ ունեցած իշխա-
նութիւնը ուրաքեր են : Մենք վար-
դապետաց Հոկտ . 14--26 . թուակա-
նաւ դրած թուղթը եւ եպիսկոպոսաց
Մեպտ . 24 թուականաւ գրածը ուչի
ուշով կարդացինք . սակայն ասոնց մէջ
այսպիսի ծուռ եւ մոլոր վարդապե-
տութիւն մը չտեսանք . այն թղթերէն
այսչափ խմբացանք որ վատիկանեան
ժողովոյն վճիւրը եւ փորձաքան ժո-
ղովոյն վճիւրը իրարու հակառակ չ'են
ու չ'են կրնար ըլլալ այլ պէտք է որ
իրաւ համաձայն ըլլան . անոր համար
ալ պէտք է այս երկու վճիւրներուն
հակասական մեկնութիւն տալ : Այս
մեր հասկըցածը հատուտեցին եպիս-
կոպոսունք Հոկտ . 29 . թուականաւ
համաձայն չըբաբերականաւ , որուն մէջ
ըսին բայցայայտ թէ վատիկանեան ու
փորձաքանեան վճիւրները իրարու հա-
մաձայն են : Սակեց յայտնի եւ ան-
տարակուսելի կերպով կը հետեւի , որ
Մոնս . Բիւլիմ վարդապետաց եւ ե-
պիսկոպոսաց գրածը չ'հասկընալով
սխալ ու ծուռ մեկնութիւն տուեր
է անոնց խօսքերուն . ուստի եւ այն
հերետիկոսական վարդապետութիւն
ները առանց իրօք դոյողութիւն ունե-
նալու , Մոնս . Բիւլիմին երեւակա-
յութեան մէջն են :

Այս բաժնետնութիւն կը համոզուինք
ալ հետեւեալ պատճառով : Վարդա-
պետը եւ եպիսկոպոսունք ըսած են
յայտնի , որ փորձաքան վճիւրը եւ
միւրանեան հանգանակը ամբողջ կ'ըն-
դունին . ասոնք ընդունող մարդը ինչ-
պէս կրնայ քահանայապետին հովիտու-
կառավարելու եւ այլն իշխանութիւ-
նը մերժել :

Բ . Դարձեալ աղգեցանք մնացինք
Մոնս . Բիւլիմին յընդհանուրս սիւսեալ

(1) Այս վճիւր հրատարակուելէն քա-
նի մը օր ետքը (ի 23 հոկտ . ըստ Հ .
տումարին) ի լոյս ընծայեցաւ Գեր , Հա-
ստնի չըբաբերական թուղթը , որուն
սկիզբն է « արդէն քաջամասթ են ձեզի »
Այս գրութեան ընտ մտադրութիւն
պիսիւր չընենք , Մոնս . Բիւլիմին ստու-
արձագանքն ըլլալուն համար :

եկեղեցւոյ նկատմամբ , վարդապետաց
բաժնետնութեան տուած մեկնութեանը
ի՞նչ կ'ըսեն վարդապետը , եւ ի՞նչ կը
հասկընայ Մոնս . Բիւլիմ : Վարդա-
պետը կ'ըսեն , թէ ի՞նչպէս որ ժողով-
քը դրուցեր է , այնպէս հասկընալու
ենք , այսինքն « յընդհանուրս սիւսեալ
եկեղեցւոյ » բարեկարգութեան վրայ
իշխանութիւն եւ ոչ աւելի ինչ : Ի՞նչ
կ'ըսեն , կ'ուրանան քահանայապետին՝
ամենայն եկեղեցեաց , անոնցմէ ամէն
մեկուն , ամէն հովիւներուն ու հա-
ւատացեալներուն եւ անոնցմէ ամէն
մեկուն վրայ ունեցած իշխանութիւնը :
Ս . Բիւլիմին թերի մայուլութիւն , մա-
նաւանդ թէ ամենեւին Հասկընալ-
վարդապետը յընդհանուրս սիւսեալ
եկեղեցւոյ բարեկարգութեան վրայ կը
խօսին , ու եկեղեցւոյ մասնաւոր բա-
րեկարգութեան վրայ ժողովոյն վճռոյն
մէջ խօսք չ'կայ կ'ուզեն ըսել , Մոնս .
Բիւլիմ այս խօսքը կ'առնու ու անձանց
եւ եկեղեցեաց վրայ քահանայապե-
տին ունեցած իշխանութեանը կը տա-
նի . եւ այս իշխանութիւնը կ'ուրանան
կ'ըսեն (որ սուտ է) :

Գ . Սոնք կ'ընեն Մոնս . Բիւլիմ ,
վարդապետաց փորձաքան ժողովոյն
պատրիարքական իրաւանց եւ արտօ-
նութեանց վրայ իշխանութեան նկատմա-
բաժնետնութեան ալ : Վարդապետը կ'ըսեն
թէ փորձաքան ժողովոյն այս նկատ-
մամբ ըսածը վատիկանեան ժողովը
եւ առաւ չ'է , որով կ'ուզեն ըսել թէ
վատիկանեան ժողովը վճռոյն մէջ այս
նկատմամբ խօսք մը չ'կայ : Ի՞նչ կը
են Մոնս . Բիւլիմ . նախ՝ փորձաքան
ժողովը պատրիարքաց իրաւանց եւ
արտօնութեանց վրայ իշխանութիւն
մը ըրած չ'է ըսելէն ետքը (որ պատ-
մութեան հակառակ կոչուսիւմ մըն է)
կարծես այն նիւթը կը մոռնայ , ու
եւթին այն նիւթին վրայ վատիկան-
եան ժողովը աւելի բացայայտ կեր-
պով որոշում ըրաւ կ'ըսեն . օրն որ ըստ
միւր սուտ է : Սակայն Մոնս . Բիւլիմին
հաւատարմիլ թէ վարդապետը եւ ե-
պիսկոպոսունք վատիկանեան վճիւրը
ուրաքեր են ըստ իւր երեւակայու-
թեան :

Ս . Երբեք կը սեպենք Մոնսինեօր
Բիւլիմին ասոնք նուիրապետական ըս-
տորակարգութիւնը ուրաքան , ար-
տերին ծուռ է եւ այն բաժնետնութեան
վրայ խօսք ընել վասն զի անանկ
յայտնի ստույթիւնք եւ զրպարտու-
թիւնք են , որ ամեն մարդ գիտէ ,
ու տարակուսի տակ չ'իյնար :

Ս . Ինչեւ հիմա բաժնետնութեան
յայտնի եղաւ ուրեմն , թէ այն հերե-
տիկոսութիւնները ամէնն ալ Մոնսին-
եօր Բիւլիմին բռնկած երեւակայու-
թեանը մէջն են , ու յառաջ եկած են
վարդապետաց խօսքերուն ծուռ մէկ-
նութիւն տալէն , կամ զանոնք չ'հասկը-
նալէն :

Գ . Ի՞նչ է ուրեմն դրուած բա-
նադրանքին պատճառը : Փնտռենք
նայինք . Մոնսինեօր Բիւլիմ բանադ-
րանքին մէկ պատճառն ալ վարդա-
պետաց եւ եպիսկոպոսաց Հռոմէն
խրկուած « հաւատոյ դաւանութեան »
ստորագրութիւն չ'տալին կը գտնեն :
Չ'ուրեմն եկած զրուածքը
մենք ալ կարդացինք , ու կ'ըսենք թէ
ատիկայ հաւատոյ դաւանութիւն մը
չ'է ու չ'կրնար ըլլալ : Հաւատոյ դաւա-
նութեան մէջ պարտականութիւնը ա-
մէնն ալ անփոփոխելի հաւատոյ մա-
սեր կ'ըլլան , իսկ յիշեալ գրութեան
մէջ կառաւարկութիւն յընդունելութիւն
քահանայապետական սահմանադրու-
թիւն մը եւ իսկ մը համառօտագ-
լիւր օրոնց պարտականութիւն ուրիշ բան
չ'է , բայց եթէ փոփոխելի մարդկային
օրէնքներ : Ի՞նչպէս կրնար ուրեմն
Մոնսինեօր Բիւլիմ այս գրութեանը
հաւատոյ դաւանութեան ձեւին տակ
առաջարկել :

Մոնսինեօր Բիւլիմ վարդապե-
տաց հոկ . 14--26 թուականաւ գրած
թուղթը առնելէն ետքը , անոնց այս
նկատմամբ ունեցած արդար դժուա-
րութիւնը (որն որ այն թղթին մէջ
ընդարձակ բացատրած է) արդար
խորհրդածութեան պէտք էր սու-
նուլ , եւ այն հաւատոյ ձեւը , ի ձեւ

յայտարարութեան միոյսել , նոյնպէս
անոնց տէրութեան հիմնական օրի-
նացը եւ աղգին ինքնօրէնութեանը
նկատմամբ դրուցածները լուծել , խը-
մրտանքին հանդարտեցնել . անկէց
ետքը թէ որ չստորագրէին կրնար
դուցէ զանոնք իբրեւ ապստամբ կամ
անհնազանդ յանդիմանել ու պատժել .
Բայց Մոնսինեօր Բիւլիմ ասոնցմէ մէկը
չ'ըրաւ , ոչ առեան կազմեց , որ իւր
պարտքն էր , ոչ երկու կողմերը լսեց
հասկըցաւ , ինչպէս որ կը վայելէր ա-
սանկ ծանր ու կնճռեալ խնդրոյ մը .
այլ նուիրակութեան պաշտօնը կատա-
րեց դատապարտելով , մտաջածին
պատճառներու վրայ հիմն դնելով :
Աղգին վիճակը , այն եպիսկոպոսները
ու վարդապետները ճանցող մարդ-
մը , Մոնսինեօր Բիւլիմին այս գրը-
նածքը կարդալէն ի հարկի կըստիւր-
ուի ըսելու , թէ անիկայ ուղեր է
պատճառներ ստեղծել , որ բանադ-
րանք դնէ , նիւթեր հնարել որ դա-
տապարտէ :

Ե . Սակայն ոչ կայ պատճառ մը
եւ սինակ պատճառ մը . այս ինքն
Գեր Հատուտեանին չուրուիլը եւ թէ-
վէրսուրուսին չընդունելը , օրն որ
Մոնսինեօր Բիւլիմին իր գրութեան
վերջը կը յիշատակէ (երես 14) :
Բայց կ'երեւայ թէ Մոնսինեօր Բիւլիմ
տեսեր է թէ ասոնք բաւական պատ-
ճառ չ'են բաղմութիւն մը եկեղեցւոյ
դոգէն արտաքսելու , անոր համար
վերագոյն եղեալ պատճառները ըս-
տեղծեր է : Վասն զի կոնդակի մը ,
համառօտագրի մը կամ առաքելա-
կան սահմանադրութեան մը ամբողջ
կամ ըստ մասին չընդունելը նոր
բան չ'է եկեղեցւոյ մէջ : Որչափ քա-
հանայապետական կոնդակներ չըն-
դունուեցան կամ երկրի մը հիմնա-
կան օրինաց հակառակելուն , եւ
կամ աղգին մը ընդհանուր ընդդիմու-
թեան հանդիպելուն համար : Ընթ-
րեաց կոնդակը առջեւին է . տրի-
տեղեան ժողովոյն բարեկարգական
կանոնացը տեղ տեղ չընդունելը
գիտենք , իսկ Հատուտեանին չընդուն-
ելը կամ չուրուիլը գիտէր Մոնսին-
եօր Բիւլիմ որ անոր անխոհմ , չա-
փաղանց եւ աղգին հակառակ բռնած
ընթացքէն պատճառած է ,

Ձ . Հիմայ կ'ուզենք Մոնսինեօր .
Բիւլիմին առաքելական վճիւրը վոր-
ձաքարի մը զարնել , ինչպէս որ ու-
կերիլ մը մետաղը փորձաքարի կը
զարնէ , որպէս զի իմանայ թէ ձեռքի
բռնածը ինչ է : Այս նիւթին նկատ-
մամբ մեր փորձաքարը Ս . Միլիոնոս
Լիկուրին է : Կը հարցնէ սուրբ վար-
դապետը , երբ անվաւեր կ'ըլլայ բա-
նադրանք մը վասն պապականութեան
արդար պատճառի : Կը պատաս-
խանէ : Երբոր պատճառը ոչ ըստ ինք-
եան արդար է , եւ ոչ առաքելին ա-
տենին դրուցածին համեմատ դոյու-
թիւն ունի . ուստի եւ երբոր պատճա-
ռը ուրիշ կողմանէ արդար է , բայց
դատաստանական կերպով չ'կրնար
սպաղուցանել : Բայց թէ որ յան-
ցանքը ըստ ինքեան դոյուլութիւն չ'ու-
նենայ , սակայն դատաստանական եւ
դանակաւ ապացուցուալ ըլլալ , ու
դատաւորը այնու իսկ ընդադատու-
թիւն (բրէսումքիօ) ունենայ , այն ա-
տեն հաւանակաբար յատենի խըճի մտաց
չի պարտաւորիր սակայն յարտաքին ա-
տենի պէտք է պահուի առ խորշիլոյ
ի գայթակղութեան : Սուրբ վարդա-
պետին խօսքերը մեր խնդրոյն մեր-
ձեցուցանելով , կը տեսնենք որ Մոն-
սինեօր Բիւլիմին բերած պատճառնե-
րը՝ 1 . « գոյութիւն չ'ունին » , վասն զի
գրուցած հերետիկոսութիւնները իր-
մէ հնարուած են . 2 . « արդար չ'են ,
եւ գրուցածին համեմատ չ'են » , վասն

